

Událost jako „model“ (myšlenkový)

Myšlenka vytvořit (konstruovat) intencionální „model“ události má nepochybně také některé své předpoklady, které je nutno co možná do hloubky vyjasnit. První myšlenkové „modely“, které můžeme historicky doložit, byly zbaveny časovosti, byly nečasové, mimočasové: byla to „čísla“ a pak zejména geometrické obrazce (tj. myšlené obrazce, nikoli obrazce nějak realizované nebo ve skutečnosti (v „realitě“) objevované což ovšem bylo možné jen na základě jakési myšlenkově přitažlivé „podobnosti“, ale ještě nikoli ve srovnávání s dokonalým tvarem pouze myšleným). Chtít vytvořit takový model, který by měl svou časovost (buť modelovou), bylo možné teprve poté, co nadšení z atraktivních geometrických obrazců a posedlost čísla poněkud opadly a zájem se obrátil (obracel) také a možná stále více k dění, ke změnám a procesům. Tento obrat lze v počátečních formách a spíše v náznacích vidět už v řecké antice; nejdále šel sám Aristotelés, který dokonce programově vytyčil teoretickou povahu a zaměření zvláštní disciplíny, náležící do „první filosofie“ (totiž „fysice“), a sám se „vznikem a zánikem“ skutečných věcí intenzivně zabýval, ale zejména s novou dobou zvítězila tendence měnit význam takto nazývané disciplíny (již dávno vydělené z filosofie) tak, že tam čísla, kvantifikace a matematika (také v novém smyslu) převzaly dominantní funkce. Teprve když se cílem zkoumání a promýšlení ve stále větší a naléhavější míře stávala biologie (což ve skutečnosti představovalo jakýsi nevytyčovaný návrat k Aristotelovu pojetí „fysiky“), stávalo se nevyhnutelným důsledkem, že nezadržitelně rostl zájem o čas, časovost a časové struktury. V onom přechodném období, kdy se biologický způsob myšlení ještě nedokázal metodologicky a především myšlenkově (pojmově) odpoutat od tradičních prostředků modelování, jak se vyvinulo při práci pomocí čísel a geometrických obrazců a na nich samých, byly všechny pokusy o principiální odlišení živých bytostí (a živých „procesů“) od těles a procesů fyzikálních odsouzeny po několika počátečních pokusech (např. vitalistů apod.) odsouzeny k nezdaru. Právě proto se ukazuje, že je třeba jít až k těm nezakladním problémům pojmové práce s děním, které už nadále nelze redukovat na po sobě následující stavy s drobnými odlišnostmi. Vedle pojmovosti, spjaté s ustavováním intencionálních předmětů, zabavených jakýchkoli rysů časovosti, je třeba začít od základů budovat pojmovost odlišnou, která se změnou, s děním a událostností počítá od samého počátku a nepokouší se je složitě a nedostatečně budovat s prostředky, jež s časem vůbec nepočítají.

(Písek, 070122-1.)